

Lera

MAGASINET OM KAKEL OCH KLINKER I LEVANDE MILJÖ

3.2015

SUNDBYBERGS SIMHALL

*En keramikfest i
regnbågens färger*

MANUELLE GAUTRAND

*toekar inte inför
höghusdebatten*

EN STAD I STADEN

*Malmö Live tar plats
vänligt men bestämt*

Vanke Pavilion

NU BLIR DEN RÖDA
DRAKEN KONST

HOT

RELOAD - EN MULTIFUNKTIONELL KERAMISK
PLATTA I STORLEK UPP TILL 60X120 CM
FÖR FASAD-, GOLV- OCH VÄGGLÖSNINGAR.
BÅDE UTE OCH INNE

VÄLKOMMEN IN FÖR PROFESSIONELL RÅDGIVNING.
HITTA DIN NÄRMASTE ÅTERFÖRSÄLJARE OCH
HÖGANÄS KAKELCENTER PÅ WWW.CCHOGANAS.SE

Höganäs
RICCHETTI GROUP

LERA PRODUCERAS AV CHIFFER AB FÖR
BYGGKERAMIKRÅDET, HÖGBERGSGATAN 27,
116 20 STOCKHOLM. TEL. 08-641 21 25.
E-POST: INFO@BKR.SE, HEMSIDA: WWW.BKR.SE

ANSVARIG UTGIVARE

PIA DAHL
PIA@BKR.SE

REDAKTÖR

LISA BERGMAN (FÖRÄLDRALEDIG)
HEDVIG ANDERSSON (TF)
HEDVIG.ANDERSSON@CHIFFER.SE

ART DIRECTOR

ANNA-KARIN SCHRÖDER

PRODUKTIONSLEDARE

MIA TJÄRNBERG

OMSLAGSFOTO

HUFTON + CROW

BILDER

JOHNÉR, SHUTTERSTOCK M FL

REPRO

ITALGRAF MEDIA AB

TRYCK

EXAKTA

KORREKTUR

COPYFABRIKEN SVERIGE AB

UTGIVARE

CHIFFER AB
FISKARGATAN 8, 116 20 STOCKHOLM
08-410 321 03, WWW.CHIFFER.SE,
INFO@CHIFFER.SE

ANNONSBOKNING

CHARLOTTE BLOMFELDT
CHARLOTTE.BLOMFELDT@CHIFFER.SE
042-12 43 00

LERA TRYCKS OCH DISTRIBUTERAS I CA 14 000
EXEMPLAR. TIDNINGEN SKICKAS ADRESSERAT
TILL ARKITEKTER, FASTIGHETSFÖRVALTARE
OCH ÖVRIGA I BRANSCHEN.

NÄSTA NUMMER KOMMER UT I DECEMBER 2015.

FÖR EJ BESTÄLLT MATERIAL, TEXT OCH
BILDER, ANSVARAS EJ. EVENTUELLA
AVVIKELSER I KULÖRERNA KAN AV
TRYCKTEKNISKA SKÄL FÖREKOMMA.
EFTERTRYCK HELT ELLER DELVIS UTAN
REDAKTIONENS MEDGIVANDE ÄR FÖRBUDET.
CITERA OSS GÄRNA MEN ANGE KÄLLAN.

OMSLAG

VANKE PAVILION I MILANO

PÅ KERAMISK UPPTÄCKTSFÄRD

HÖSTEN ÄR HÄR och sommarens tveksamma väder känns redan fjärran. Många flydde landet till sydligare breddgrader denna sommar och har förutom sol och värme även fått insupa andra kulturer. De som varit i Spanien känner igen de handmålade kakelskyltarna som är så karakteristiska för landet i reportaget där vi träffar kakelkonstnären Alicia Guerrero, som arbetar i Málaga och står bakom många av stadens skyltar.

Om någon läsare har besökt den fantastiska restaurangen Disfrutar i Barcelona kan jag bara gratulera. Där är keramiken den röda tråden, förutom maten förstås, då ägarna är tre stjärnkockar från den världsberömda krogen El Bulli. Arkitekten Natali Canas el Pozo har lyckats skildra det uppdragsgivaren ville kommunicera med denna storslagna kulinariska kakelprakt.

Att få strosa några dagar i Bologna som är detta nummers keramikdestination, är njutbart med härlig mat, kultur och kakeltradition. Till Milano är inte steget långt och då närmare bestämt till Milan Expo 2015, där Studio Libeskind tog keramiken till en helt ny nivå. En spektakulär paviljong, klädd med en rödskimrande metallisk platta och byggd av ett kinesiskt byggbolag. Formen är inspirerad av kinesisk konst, historia och landskap men har en mycket modern framtoning. Synd att inte denna skapelse får finnas kvar i sin nuvarande form även efter utställningen.

Dessutom har vi träffat arkitekten Manuelle Gautrand som gillar höga hus. Höga hus kan du också läsa om på sid 38. Arkitekten Kristian Lars Ahlmark berättar om tankarna bakom Kongresscentret Malmö Live och varför han valt klinkerfasader.

Om ni som så många andra semesterfirare på hemmaplan inte vågat er på ett dopp, finns det fina tempererade badhus att besöka. Ett är Sundbybergs simhall med lustfyllda bassänger och lekfullt spirituella kakelsättningar för hela familjen, så än finns det hopp!

Trevlig höst!

PIA DAHL
Ansvarig utgivare
pia@bkr.se

Denna produkt är anpassad till
Branschregler Saker Vatteninstallation.
Purus AB garanterar produktens
funktion om branschreglerna och
monteringsanvisningarna följs.

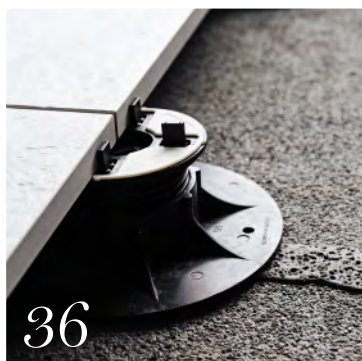
DITT NYA BADRUM
BÖRJAR MED DEN HÄR

Purus Line golvbrunn ger dig helt nya valmöjligheter. Placerar du
den väggnära är du fri att välja badrumsklinker i vilken storlek som helst.
Och med Tile Insert blir den nästan osynlig. Lite mer som du vill ha det.

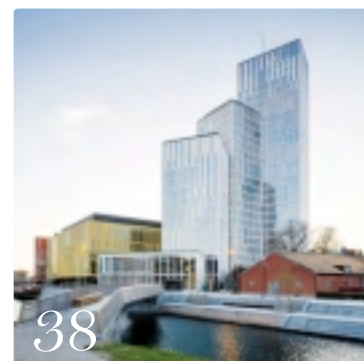
PURUS
www.purus.se

INNEHÅLL #3|15

50 KRÖNIKAN
Illustratören och kreatören
Sara N Bergman.

7 SKÄRVOR

Mjuka pasteller, Mondrian-inspirerat och en 3D-skrivare full med lera.

10 VANKE PAVILION

Studio Libeskind's spektakulära paviljong monteras ner för att bli konst.

16 SUNDBYBERGS SIMHALL

Ny simhall i regnbågens färger – ett ambitiöst samarbete mellan arkitekt och konstnär.

20 PERSONPORTRÄTT

Manuelle Gautrand om höga hus, andras förväntningar och arkitektens roll i samhället.

24 TRENDSPANING

När vi kan få allt genast längtar vi efter enkelheten, det avskalade och det handgjorda.

28 SMAKFULLT INRETT

På Barcelona-restaurangen Disfrutar skapas kontraster med keramikens mångsidighet.

36 FORM & TEKNIK

Klinker på fötter passar särskilt bra i ett nordiskt klimat.

38 MALMÖ LIVE

Schmidt Hammer Lassen har skapat en stad i staden med keramikens hjälp.

44 ANDALUSIEN

Vardagskeramik och statusmarkörer i södra Spanien.

47 KAKELDETALJEN

Karin Matz och Francesco Di Gregorio har vänt ut och in på ett badrum.

48 BOLOGNA

Universitetsstaden Bologna och det närliggande Faenza är ett måste för keramikälskaren.

50 KRÖNIKA

Illustratören och kreatören Sara N Bergman om keramikens dragningskraft.

KAKELSPECIALISTEN PROJEKT
PRESENTERAR STOLT

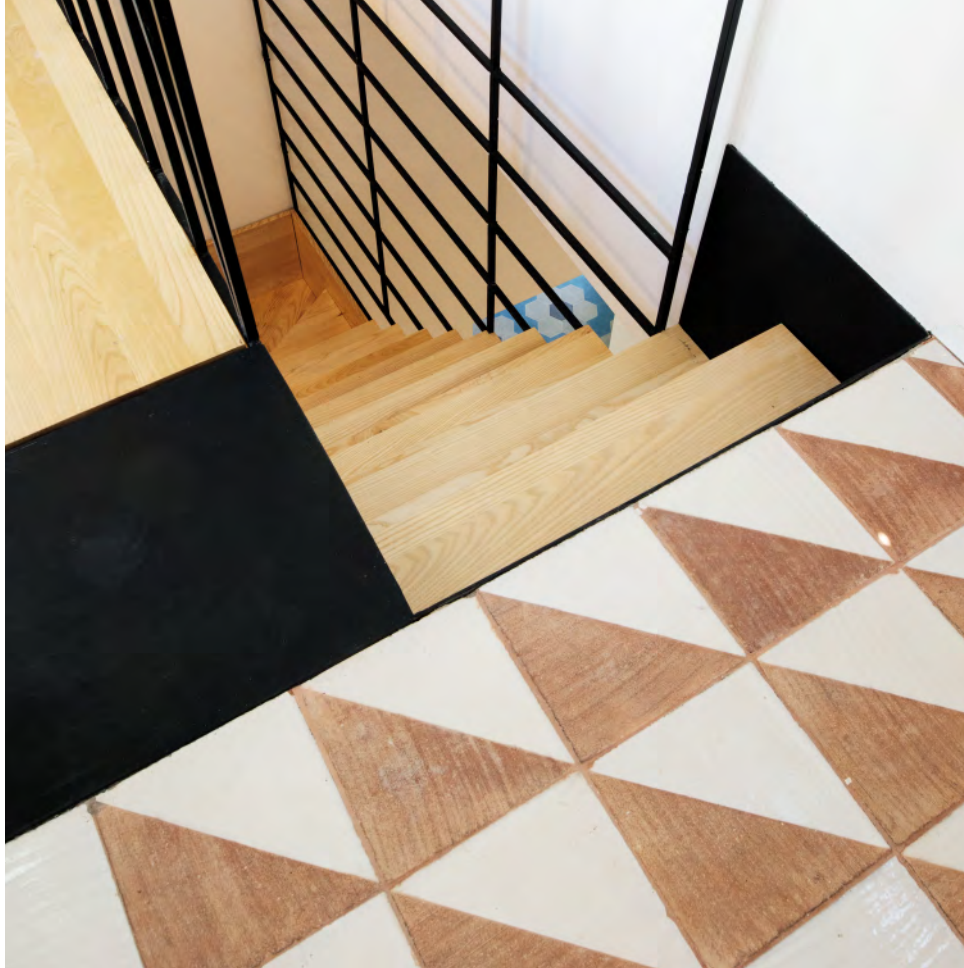
X | **BRIX**

BRIX is a brand that designs and produces surfaces for architecture and that believes in the culture and value of design.

PROJEKT **KAKEL**
SPECIALISTEN

Medborgarplatsen 25 Stockholm
Öppettider: Vardagar 08.00-17.00
Telefon: 08-686 93 80
E-mail: projekt@kakelspecialisten.se
www.kakelspecialisten.se/arkitekt

FISKARSTUGA I NY TAPPNING

En fiskestuga i staden Cefalù på Sicilien har restaurerats av den Milano-baserade arkitekten Francesco Librizzi. Det ljusa och luftiga huset med takterrass har fått ett antal keramiska golv som gett det en vacker och unik karaktär. Ett hexagongolv i pastellfärger ger neder-våningen ett lekfullt och personligt intryck. Keramikgolvet på övervåningen, strax innan man kommer ut på takterrassen, har fått ett triangulärt mönster i vitt och rostrött, medan klinkern på takterrassen, med utsikt över havet, fått korallgröna ränder.

UTSTÄLLNING!

FOTO: NORDISKA MUSEET

ÖL OCH KAKEL

Form Us With Love står bakom designen när Spritmuseum sätter upp utställningen Öl. Föremålen visas på hyllor och kuber i vit keramik, med fogar i starka kulörer. Utställningen, som riktar sig till både konnässörer och hemmabryggare, är väl värd ett besök även för den som mest tycker om kakel. T.o.m. 17 januari.

Från 3D-skrivaren

Den holländska formgivaren Olivier Van Herpt har utvecklat en 3D-skrivare som kan skriva ut objekt i lera. Det tog honom två år, och han har nu lanserat två kollektioner keramiska objekt, 3D Woven collection och Sediment collection.

SKÄRVOR

CITATET

MED OKRITISK BLICK

"På något sätt är vi helt nöjda med att inte ha något privatliv längre." Arkitekten Rem Koolhaas om hur vi utan motstånd accepterat att så kallade smarta hem samlar information om sina ägare.

Källa: Dezeen.

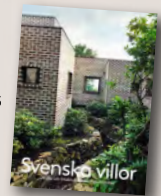
40år

gammal är arkitekten Bjarke Ingels, vilket gör honom till den yngsta föreläsaren någonsin som hållit den prestigefyllda Annual Architecture Lecture på Royal Academy of Arts i London, något han gjorde i juli.

BOKTIPS!

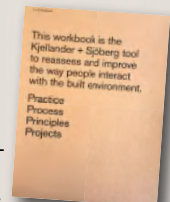
SVENSKA VILLOR

Boken presenterar 24 av de mest intressanta villor och fritidshus som byggts sedan 2010. Med foton, ritningar och arkitekternas egna ord får vi en unik inblick i husen och tankarna bakom. **Arkitektur Förlag.**

KJELLANDER + SJÖBERG WORKBOOK

Arkitektkontoret Kjellander och Sjöberg har gett ut en bok som ska uppmuntra till samarbeten kring hållbar arkitektur och stadsbyggnad. Boken presenterar relevanta frågeställningar genom hela processen, från analys till design och användning. **Kjellander + Sjöberg.**

100% täta våtrum!

**HUR DU ÄN ANVÄNDER DITT BADRUM ÄR ETT
GODKÄNT TÄTSKIKTSYSTEM BÄSTA SKYDDET**

Alla delar i våra tätskiktsystem är optimerade att tillsammans ge dig ett våtrum som är 100% skyddat för underliggande fuktskador för en lång, lång tid. Dessutom är det snabbt och enkelt att applicera!
Besök oss på www.bostik.se eller ring 042-19 50 00.

KAKLAT PÅ RUM21

Den populära designbutiken Rum21 säljer samtida design, främst på nätet, sedan 1999, men slog i år upp portarna till en fysisk butik i Göteborg. Rum21 tog hjälp av stylisten Johanna Bradford, och keramiken är ett självklart inslag i den vackra lokalen. Det vita, kvadratiske kaklet utgör den perfekta bakgrunden till butikens utbud som till stor del består av moderna klassiker och känd skandinavisk design. Keramiken kommunicerar Rum21s gedigna och högkvalitativa varumärke samtidigt som den låter produkterna träda fram och spela huvudrollen i butiken.

MJUKA PASTELLER

Lhädös har tagit fasta på de omåttligt populära pastellerna och lanserar den hexagonformade plattan Shape – en lek med matta, milda färger och triangulära former som skapar en yta som ger rummet en tydlig karaktär utan att ta över.

FOTO: ANDREA HUBBELL

Mondrian inspirerar

Det amerikanska arkitektkontoret Alloy Workshop fick i uppdrag att skapa ett badrum inspirerat av uppdragsgivarens favoritkonstnär, Piet Mondrian. En nisch i väggen fick bli röd, liksom delar av golvet. Duschens sittplats blev blå och gula rektanglar pryder golv och väggar.

VILKA TRENDER HAR DU SETT UNDER ÅRET?

ANNIKA BERNTSSON
FF KAKEL

"Vi har sett en större variation av geometriska former och generellt så har tonerna blivit ljusare. Klinker med marmorutseende på både golv och vägg är också en tydlig trend."

PER FORSLUND
KAKELLAGRET

"Keramik med tråkänsla har verkligen tagit fart. Tidigare var det rena träimitationer, nu ser man mer och mer hur man tagit träs strukturer men använt andra färger, så som svarta och grå kulörer."

PETRA VOLMEFJORD
CC HÖGANÄS

"Storformat är helt klart den tydligaste trenden. Sedan har vi sett att varmare betongtoner kommer mer. De som bygger nytt nu väljer ofta keramik till alla golv, inte bara i hall, kök eller badrum."

RÖD PIONJÄR

Studio Libeskind vill ta keramiken till en ny nivå.
Vanke Pavilion blev deras experimentverkstad för
en platta som vi kommer att se mer av i framtiden.

Text HEDVIG ANDERSSON *Bild* HUFTON + CROW

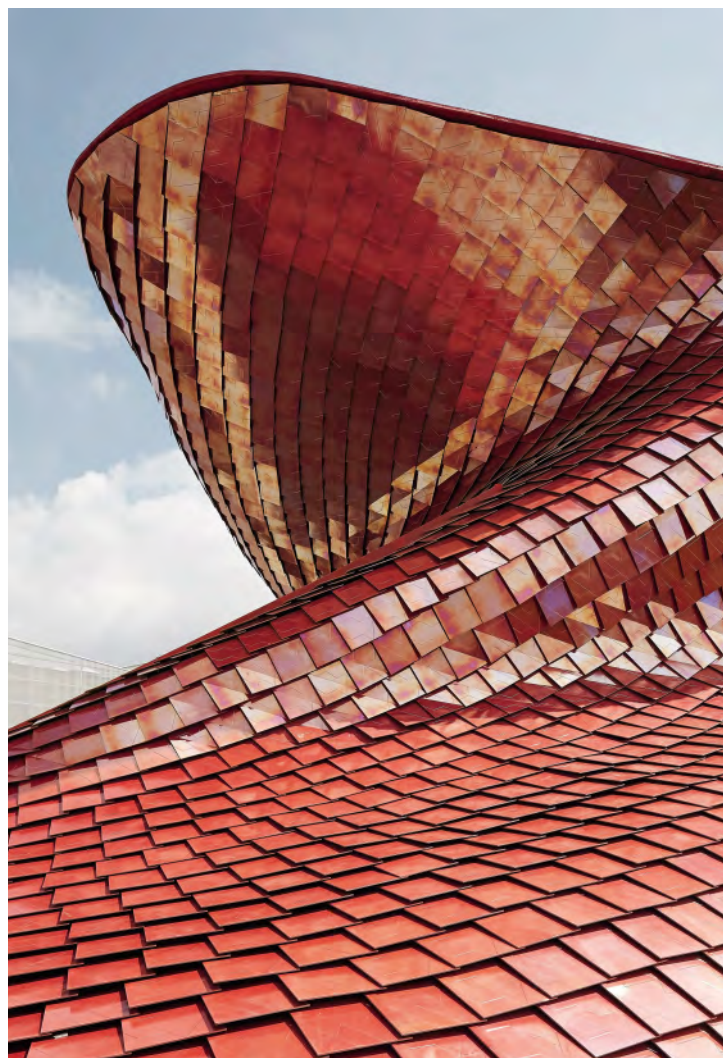

Besökaren har tillträde
till hela paviljongen,
inklusive taket.

☉ Interiören domineras av bambuträ.
☉ Formen hämtar sin inspiration från det kinesiska landskapet.

Studio Libeskind vill ta det keramiska materialet till en ny nivå. Det kinesiska byggföretaget Vanke vill in på den europeiska marknaden. Resultatet är en spektakulär paviljong klädd i 4 000 djupröda keramiska plattor. Tillsammans kommer de dessutom att bidra till restaureringen av ett kinesiskt tempel. Men vi tar det från början. För ett par år sedan träffade arkitektkontorets grundare Daniel Libeskind ordföranden för Vanke, och de fick omedelbart bra kontakt. När byggföretaget sedan ville in på den europeiska marknaden och tyckte att en paviljong kunde vara en bra början gick uppdraget att rita något till Milan Expo 2015 till Libeskind.

– De vill visa upp sig utanför Kinas gränser och paviljongen var en bra möjlighet att göra det. Vårt driv har varit kulturellt snarare än kommersiellt i

den här fasen. Samtidigt är syftet för Vanke att få mer global uppmärksamhet, berättar Yama Karim, arkitekt på Studio Libeskind och ansvarig för projektet.

Arkitektkontoret hade delvis en egen agenda. De hade under en tid arbetat tillsammans med keramikföretaget Casalgrande Padana för att utveckla en ny keramisk platta.

– Vi hade använt de här plattorna i ett research-projekt tidigare och utvecklat dem specifikt efter våra önskemål. Vi ville göra en platta som kändes väldigt modern. Keramik är ett uråldrigt och långsiktigt material, men det behöver inte ha en traditionell estetik för det, berättar Yama Karim.

Paviljongen har en dramatisk, avsmalnande struktur, som i en vridning strävar den mot himlen. Man tittade mycket på kinesisk konst, framför allt landskapsmålningar.

PROJEKTFAKTA	
PROJEKT:	Vanke Pavilion
PLATS:	Milano
ÅRTAL:	2015
ARKITEKTER:	Studio Libeskind
ENTREPRENÖR:	Vanke
OMFATTNING:	1000 m ²

”Att använda keramik i ett sådant modernt uttryck ger ett intressant samspel mellan ett uråldrigt material och en modern form.”

YAMA KARIM, ARKITEKT

– Vi ville skapa referenser till kinesisk historia, men utan att koppla estetiken till en särskild dynasti eller vara politiska. Så vi inspirerades av landskapet och de rullande bergstopparna, säger Yama Karim.

Strukturens form är inte den enda formen som skapar dess uttryck. Plattorna i fasaden är alla lätt vinklade.

– Vi ville lägga dit ytterligare en dimension. De vinklade plattorna ger strukturen liv. Den blir nästan en levande varelse. Fasaden är aktiv, säger Yama Karim.

För att ge plattorna dess metalliska yta blandade man titan i leran. Titandioxiden gör dessutom att de rengör sig själva. Färgen, storleken och plattornas diskreta, geometriska mönster är framtagna specifikt för paviljongen.

– Att använda keramik i ett sådant modernt uttryck ger ett intressant samspel mellan ett uråldrigt mate-

rial och en modern form. Vi ville ge det traditionella ett modernt uttryck, fortsätter han.

Paviljongens begränsade storlek var den stora utmaningen, nödutgångar och trappor var tvungna att integreras på ett eller annat sätt.

– Vi hamnade i en situation där vi navigerade väldigt mycket runt dessa. Så vi bestämde oss för att göra trappan teatralisk, istället för att försöka gömma undan den, säger Yama Karim.

Trappan öppnar sig som ett väldigt gap. Hela paviljongen har gjorts tillgänglig – besökaren kan gå upp på taket eller rakt igenom den.

– Vi lät trappan ligga på utsidan och utgöra en betydande del av strukturen. Vi låter också besökaren ta kontroll över strukturen genom att kunna gå utanpå den, igenom den och så vidare. Eftersom vi inspirerats av landskapet ville vi att paviljongen

Istället för att gömma undan trappan lät man den spela huvudrollen.

skulle vara en del av landskapet, säger Yama Karim.

Med bara 18 månader från första skiss till färdig byggnad invigdes paviljongen i Milano i maj. I oktober monteras den ner för att hitta en ny skepnad.

– Vi vet inte hur strukturen kommer att göras om till konstverk, om det blir ett eller flera, vem som ska göra det eller var man kommer att kunna se det. Men vi vet med säkerhet att den kommer att fortsätta leva i en annan skepnad, säger Yama Karim.

Studio Libeskind kommer att fortsätta skapa strukturer med samma keramiska plattor.

– Keramik är ett fantastiskt material. Hållbart, litet behov av underhåll. Vi ville ta vara på dess styrka men utveckla det till ett modernt material. Vi hade en större agenda med paviljongen, att utveckla och testa den här typen av platta för att kunna använda den mer i framtiden, konstaterar han. ■

MATERIALFAKTA	
NAMN: Fractile	
STORLEK: 60 cm x 120 cm	
FÄRG: Lacca	
INKÖPT: Casalgrande Padana	

I REGNBÅGENS FÄRGER

Sundbybergs simhall invigdes på nyårsafton förra året. Simhallen är landets första hbt-certifierade – och en sprakande keramikfest.

Text HEDVIG ANDERSSON Bild PER KRISTIANSEN/BACKA CARIN IVARSDOTTER

– Vi har jobbat mycket med skolor, bibliotek, ridanläggningar och andra typer av lokaler för ungdomsverksamhet. Uppdraget var att göra en funktionell simhall för alla, berättar Erik Jarlöv, arkitekt på Urban Design.

DEN NYA SIMHALLEN har bland annat en undervisningsbassäng med höj- och sänkbart golv. En träfasad på tillbyggnaden får samspara med den ursprungliga byggnadens tidstypiska tegelfasad.

– Vi ville respektera den ursprungliga byggnaden genom att låta den fasaden dominera och samtidigt knyta ihop de båda volymerna, fortsätter Erik Jarlöv.

Det har man bland annat gjort genom det stora soldäcket i värmebehandlat trä som sträcker sig från den nya byggnaden och riktat mot söder omfamnar den gamla. Varma dagar öppnas de stora skjutdörrarna i glas så att soldäcket blir tillgängligt direkt från den nya bassängen. Här i den stora simhallen klär ett, av akustikskäl perforerat, turkosglaserat tegel nederdelen av den ena långsidans vägg. Ett kvadratisk, vitt kakel i skiftande nyanser, lagt i löpande förband, pryder motsatt sida. Övre delen av väggarna är i värmebehandlad furu, något som både förbättrar akustiken och samsparar med fasaden. Erik Jarlöv hade gärna sett ännu mer färg i den stora simhallen.

– Det finns regler för att insidan på bassängen måste vara vit, att man måste ha kontrastmarkeringar och så vidare. Det har styrt gestaltningen. Men det som är fantastiskt med keramik är att man ändå ganska enkelt med färger och rätt bredd

PROJEKTFAKTA	
PROJEKT:	Sundbybergs simhall
PLATS:	Sundbyberg
ÅRTAL:	2014
ARKITEKTER:	Urban Design
TEAM:	Erik Jarlöv, Christina Eriksson, Anna Undén
KONSTNÄRLIG UTSMYCKNING:	Backa Carin Ivarsdotter
ENTREPRENÖR:	Sundvall Byggnads m fl.
OMFATTNING:	3000 m ²

Det är tidig morgon och solen har precis börjat värma träfasaden på Sundbybergs simhall, men inne i byggnaden är det redan full aktivitet. Skolsimtävlingen Bästa Fyran går av stapeln och hundratals barn rusar fram och tillbaka mellan omklädningsrum och bassänger. Den ursprungliga byggnaden ritades av Åke Östin 1978 och när simhallen skulle byggas ut för att ta emot Sundbybergs växande befolkning gick uppdraget till Stockholmskontoret Urban Design.

PLATTSÄTTNING I BADANLÄGGNINGAR

■ **Byggkeramikrådet** har tagit fram "Riktlinjer för plattsättning i pooler och badanläggningar vid nybyggnad och renovering". Skriften ska tillsammans med utbildning av plattsättare och information till beställare/projektörer hjälpa till att minimera framtida skador.

■ **Många fel** kan undvikas med bättre kontroll i projekterings- och byggskedet. Riktlinjerna belyser bland annat egenskaper och funktioner i bassängens ingående delar, badvattnets egenskaper och kvalitet, val av plattor med tanke på vattenabsorption och halkdämpning samt frågor kring drift och underhåll.

■ **Riktlinjerna** finns att ladda ner på www.bkr.se där också de företag som har behörighet för plattsättning i pooler och bassänger finns noterade.

på fogar kan skapa värme och liv i ytorna, säger han.

Urban Design står bland annat bakom ett antal medelhavshotell och är vana att arbeta i keramik.

– Keramiken ger stämningen och signalerar kvalitet. Materialet i sig är hårt, slätt och blankt och kan uppfattas som kallt. Men med ett lite finare kakel än det billigaste kan man skapa väldigt vackra ytor ganska enkelt. Det finns stora möjligheter att göra spännande saker med keramik och det är ett fantastiskt material när man ska klä ett helt rum, konstaterar han.

Den mest storslagna keramiska uppvisningen hittar man i det rum som är avsett för de allra minsta. Det är konstnären Backa Carin Ivarsdotter som står bakom utsmyckningen av barnbassängen.

Där har hon skapat ett sagoland i keramik. En färgsprakande regnbåge sträcker sig längs den rundade, kaklade väggen. I bassängen reser en sjöstjärna i mosaik sina armar över vattenytan och i den djupare delen ligger en sjöborre och gömmer sig. Det skimrar och glittrar under ytan.

– Barnen får inte bara en vatten- och lekupplevelse, de får också en konstupplevelse. Jag har i det här rummet gestaltat allt från väggkakel till armaturer, sittplatser och de handgjorda lekskulpturerna, berättar Backa Carin Ivarsdotter.

Hon vill med en lustfylld utsmyckning locka till lek.

– Jag har valt den vackraste av mosaik eftersom små barn ser detaljer på ett helt annat sätt än vi vuxna. En ettåring kan bli mer fascinerad av tre

Möjligheten att byta om i enskilda rum är bland de åtgärder som gett simhallen hbt-certifiering.

mosikbitar än av ett helt guldberg, fortsätter hon.

Att välja keramik i det här projektet var självklart.

– Jag jobbar i många olika material, men i offentlig konst är keramiken oslagbar. Den åldras vackert, man kan få fram många färger och jobba storskaligt. Att göra ett verk är som att släppa ut en fågelunge. Det får ett eget liv i sin miljö och om jag inte är säker på att det är hållbart i längden kan jag inte sova gott på nätterna, säger hon.

Sundbybergs simhall är Sveriges första hbt-certifierade, men trots det är regnbågen en slump.

– Jag visste inget om certifieringen när jag fick uppdraget. Men det känns roligt att jag omedvetet bidragit till ett budskap som jag verkligen ställer mig bakom, säger Backa Carin Ivarsdotter.

Både hon och Erik Jarlöv är nöjda med projektet, även om det inte varit en spikrak väg från uppdrag till färdigt resultat.

– Dels är en simhall en väldigt tekniskt avancerad byggnad, sedan har begränsningar i ekonomin varit styrande, förklarar Erik Jarlöv.

– Den största utmaningen var att kombinera det konstnärliga uttrycket med de tekniska förutsättningarna. Guldberget gjordes på plats, lampmolen i min ateljé i Arboga och sjöborren i ateljén här i Stockholm. Att se till att de samspelar när de görs på olika platser är otroligt svårt. Nu kan jag konstatera att det blev precis så som jag ville ha det. Det känns fantastiskt, säger Backa Carin Ivarsdotter. ■

KAKELFAKTA

SIMHALL

NAMN: Ceramica Vogue, Pro Architectura

FÄRG: Vit/matt, vit/blank, vit/halksäker, turkos/halksäker, turkos/matt

STORLEK: 20 x 20, 10 x 20 cm, 10 x 10 cm

BARNPOOL

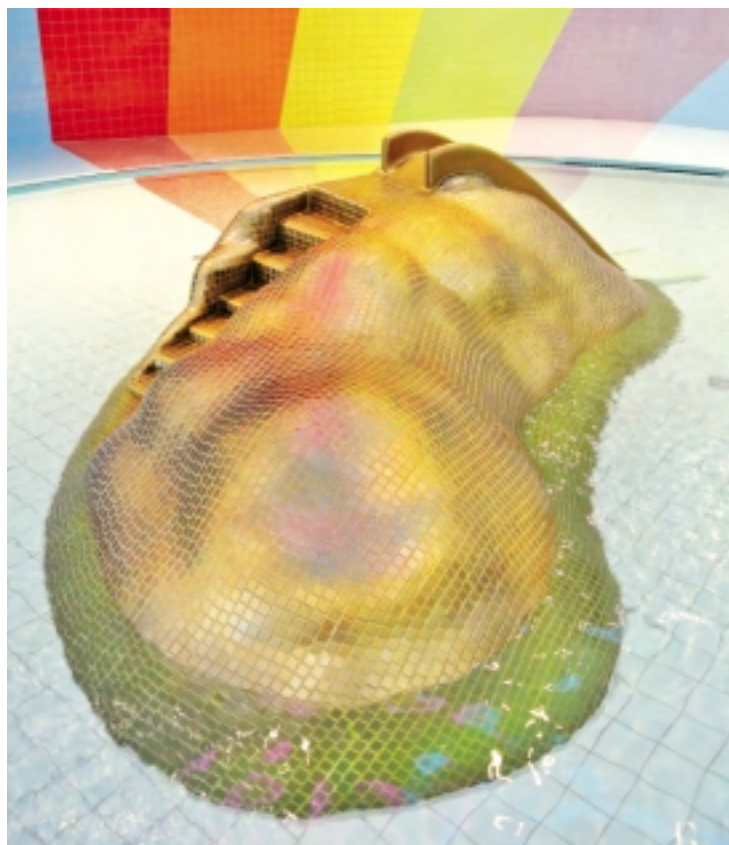
NAMN: Ceramica Vogue, Vogue System Trasparenze, Appiani, Sisis

FÄRG: Pistagegrön, citrongul, papaya, hallonröd, klarröd, himmelsblå (blank), himmelsblå (halksäker), ljusgrön, gul, orange, ljus himmelsblå (halksäker), Giada, Madreperla, Water Glass Blush 07, Azalea 2

STORLEK: 1 x 1 cm, 2,5 x 2,5 cm, 2,5 x 10 cm, 5 x 5 cm, 10 x 10 cm

INKÖPT: Kakelspecialisten

Backa Carin Ivarsdotter har gjort utsmyckningarna i mosaik till barnpoolen.

ARKITEKT PÅ HÖG HÖJD

Manuelle Gautrand älskar torn och är inte rädd för att ta höghusdebatten. Med sina byggnader vill hon överraska, övertyga och väcka känslor. Lera möter en keramikälskare med höga ambitioner.

Text HEDVIG ANDERSSON

Medan Sverige får fler och fler torn och debatten om höghusens vara eller inte vara rasar för fullt sticker den franska arkitekten Manuelle Gautrand ut hakan.

Hon har lite hånfullt kallat torndebatten småborgerlig. Att hon är frustrerad över motståndet mot höga byggnader är ingen hemlighet. På Arkitekturgalan i slutet av förra året intog hon podiet och gav ett engagerande tal till tornens försvar. Torn är inte bara nödvändiga för europeiska storstäder – ritade på rätt sätt kan de dessutom berika stadskärnan och livet för dem som bor där, menar hon.

Manuelle Gautrand föddes i kuststaden Marseille i en konstnärlig släkt. Båda hennes föräldrar var arkitekter och att hon ville ha ett skapande yrke visste hon tidigt.

– Att jag ville bli just arkitekt kom jag på ganska sent, jag var nog 18 år. Det är klart att jag influerades av mina föräldrar. Innan dess visste jag att jag ville ha ett konstnärligt yrke, men inte exakt vad, berättar hon.

Efter utbildningen på École Nationale Supérieure d'Architecture de Montpellier arbetade hon på olika arkitektkontor i Paris i sex år innan hon

FOTO: HARRICALDE

MANUELLE GAUTRAND

ÅLDER: 53.

BOR: Paris.

FAMILJ: Man och två barn.

SENAST LÄSTA BOK: L'esthétisation du Monde av Gilles Lipovetsky och Jean Serroy.

SENAST SEDDA FILM: Ser inte på film.

RESER HELST: Asien.

INSPIRERAS AV: Samtida konst.

grundade sin egen firma 1991. 2007 gjorde hon den internationellt uppmärksammade utställningshallen C42 åt Citroën – en spektakulär och uppmärksamhetssökande byggnad på paradgatan Champs-Élysées i Paris. Därmed kom det internationella genombrottet.

– Det var fantastiskt att få bygga på Champs-Élysées. Det var en unik möjlighet och en unik byggnad. Många av mina uppdragsgivare förknippar mig väldigt mycket med den byggnaden, samtidigt är det inget jag kan göra om, säger hon allvarsamt och man anar att verket skapat vissa förväntningar.

ATT SKAPA uppmärksamhetssökande och nytänkande arkitektur har blivit hennes signum. Och viljan att bygga på höjden har i synnerhet utmärkt henne.

– I Frankrike debatteras detta väldigt intensivt just nu och jag uppskattar verkligen inte hur man tänker kring höga byggnader. Vi måste acceptera att städer växer och att vi kommer att behöva bygga mer på höjden. Vi måste förtäta, även på platser som centrala Paris. Att säga att det inte är möjligt är inte kontextuellt, säger hon med eftertryck.

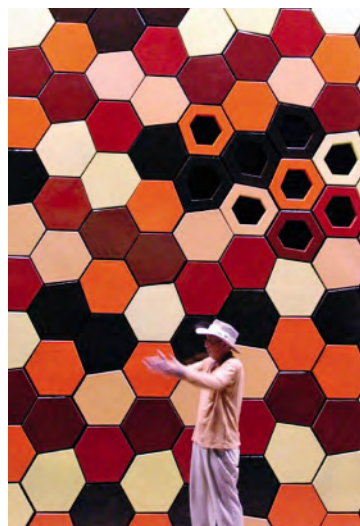

*"Jag vill att byggnaderna ska bli ihågkomna
för de känslor de frambringar och att jag blir
ihågkommen för mina byggnader."*

MANUELLE GAUTRAND, ARKITEKT

⊕Mercat Santa Caterina i Barcelona har ett modernt, keramiskt tak. ⊕Väggen på den spanska paviljongen på Aichi Expo 2005. ⊕Jewish Community Center i Mainz är täckt i en djupgrön, glaserad keramik.

MANUELLE VÄLJER TRE KERAMISKA PROJEKT

■ **Mercat Santa Caterina**, Barcelona. Inomhusmarknaden Mercat Santa Caterina invigdes 2005 och är det senaste tillskottet till Barcelonas många marknader. Den är ritad av Enric Miralles och Benedetta Tagliabue på EMBT och har ett böljande keramiktak i gula, röda och gröna kulörer.

■ **Spanska paviljongen**, Aichi Expo, 2005. Den spanska paviljongen på världsutställningen i Aichi i Japan 2005 är ritad av Foreign Office Architects. Paviljongen är täckt av ett keramiskt hexagonmönster i varma toner av rött, gult, svart och orange.

■ **Jewish Community Center**, Mainz. Jewish Community Center i tyska Mainz är ritad av Manuel Herz Architects och stod färdigt 2010. Fasaden är täckt i en djupgrön, glaserad keramik som reflekterar omgivningen och skapar ett spännande, tredimensionellt mönster.

För två år sedan var hon en av fem finalister i tävlingen om att få rita vad som kommer att bli Nordens högsta hus, det 210 meter höga Karlavagnstornet i Göteborg. Uppdraget gick till slut till den amerikanska byrån Skidmore, Owings and Merrill. Manuelle Gautrand minns en annan tävling och framhåller att hon inte alltid förespråkar höga byggnader.

– Jag blev en gång inbjuden till en tävling där uppdragsgivaren ville ha en hög byggnad, men det passade varken platsen eller budgeten så jag föreslog en som var lägre och bredare istället. Ibland passar det inte och det är jag väl medveten om, konstaterar hon.

Men att det är ett nödvändigt inslag är hon övertygad om.

– I alla europeiska storstäder kommer man att bli tvungen att integrera höga byggnader på ett annat sätt än vad vi gör nu. Vi arkitekter måste övertyga genom att skapa fördelar med höga byggnader. Byggnaden måste sättas in i en kontext och man måste planera för gröna ytor på många nivåer, fortsätter hon.

Trots att hon aldrig själv använt keramik i sina byggnader satt Manuelle Gautrand förra året i juryn för arkitekturtävlingen Tile Award.

– De ville ha med någon som inte själv hade arbetat med keramik och som kunde bidra med ett

öppet sinne. Det var underbart att se hur keramiken användes i bidragen som var väldigt innovativa, berättar hon.

Själv hoppas hon snart kunna arbeta med ett keramiskt projekt.

– Keramik är ett material som jag tycker mycket om. Dess största styrka är hållbarheten och förmågan att bevara färger. Det är det bästa materialet när det kommer till färgstarka projekt, konstaterar Manuelle Gautrand.

När hon gör det ska det bli i stor skala.

– Jag har inte haft möjlighet att använda keramik hittills men vet att jag kommer att göra det i framtiden. Jag vill separera keramiken från badrummen, för materialet har en större roll att spela, säger hon med eftertryck.

HON MENAR ATT arkitekten hela tiden måste ligga snäppet före sin egen tid.

– Bra arkitektur ska överraska och vara oväntad. Den ska också vara hållbar och sätta användaren i centrum. Som arkitekt måste du vara precis i fas med det samhälle du lever och verkar i, till och med en bit före. Yrket och vilka utmaningar man har att lösa förändras från en generation till en annan, säger Manuelle Gautrand.

Med sina egna byggnader vill hon i första hand väcka känslor.

– När jag ritat mina byggnader tänker jag på dem som ska använda dem och vilka känslor byggnaden ska frambringa hos dem. Jag vill att byggnaderna ska bli ihågkomna för de känslor de frambringar och att jag blir ihågkommen för mina byggnader, avslutar hon. ■

”Jag vill separera keramiken från badrummen, för materialet har en större roll att spela.”

MANUELLE GAUTRAND, ARKITEKT

Manuelle Gautrand's bidrag till tävlingen om
Phare Tower i La Défense, Paris.

KAKEL- SPANING

New Simplicity. En visuellt lugn och hantverksbetonad trend. Vi längtar efter det genuina, handgjorda och långsamma. Nyenkelheten handlar delvis om minimalismens återkomst och kan tolkas som en reaktion mot massproduktion, yta och konsumtion. Enkelt och utvalt.

1. Bokstavstavla från Byggfabriken

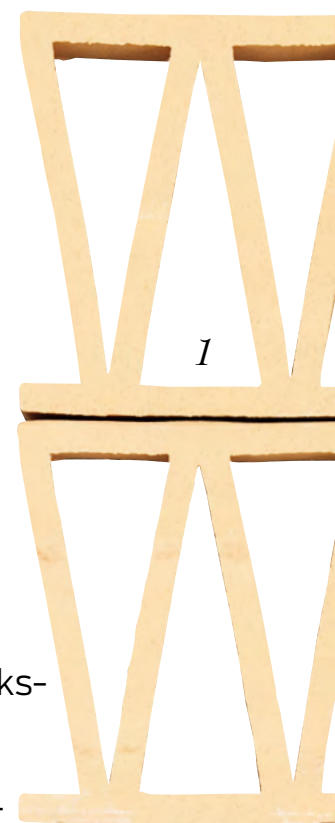
2. Fristående blandare från holländska Jee-O

3. Bänk av David Chipperfield för tyska e15

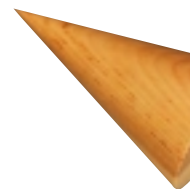

STEFAN NILSSON är Sveriges mest mediala trendexpert och återkommer regelbundet i tv, radio och tidningar. Konstant på resande fot spanar han efter nya företeelser och fenomen inom inredning, design, mode, mat och annat som vi drömmer om. Fem år i rad har Stefan utsetts till en av Sveriges mäktigaste i Design Sverige i tidningen Rum.

VI LEVER I EN TID med massor av information och konsumtion. Våra sociala medier stressar oss med lyckade semestrar, vackra barn och rapporter om den perfekta löprundan. Stress. Jakt. Hets. Flera opinionsbildare har nyligen medvetet valt bort den här hetsen för att sträva efter andra värden än den perfekta Instagram-bilden. Min kompis Stephanie i Berlin har gått ner i arbetstid för att kunna gå hem tidigare och läsa böcker. Konsekvensen blir mindre pengar i plånboken, men hon har valt bort prylar för något annat. New Simplicity eller nyenkelheten handlar delvis om minimalismens återkomst, men i en något uppdaterad skepnad. Vi letar efter saker som är gjorda i en liten upplaga med tydlig hantverkskänsla. Färgskalan dämpas och vi får en varm, grå ton med influenser från terrakotta, trä, kork och naturmaterial. Miljöfrågan är naturligtvis central. Vi vill bidra till en värld med goda värderingar. Rötter, historia, arv och folklore lurar i mönsterbilden. Ta en varm kopp te och låt världen bli lite enklare och skönare.

1

3

14

1. Centro 2. FF Kakel 3. Kakelspecialisten
4. Handdukhållare, Indiska 5-6. Centro
7. Kakelspecialisten 8. KonradssonsKakel
9. Centro 10. Kanna, Another Country
11. Konradssons Kakel 12. Servetter, Himla
13. Konradssons Kakel 14. Kakelspecialisten
15. Träskulpturer, Stefans egna
16. Tegelsten, Tom Dixon 17. Flaskor, Granit
18. Kakelspecialisten 19. FF Kakel 20. Centro

1

2

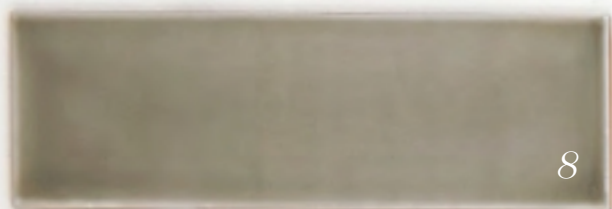

3

4

5

8

6

9

7

11

10

12

14

13

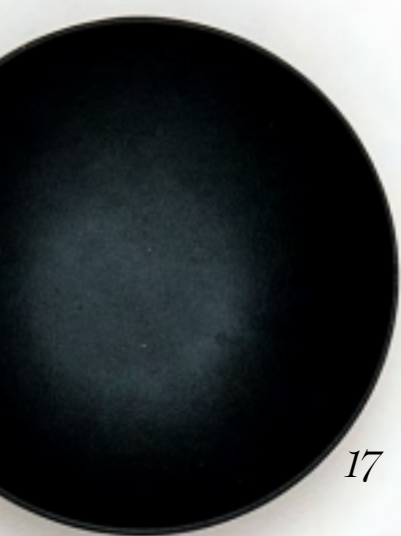

15

16

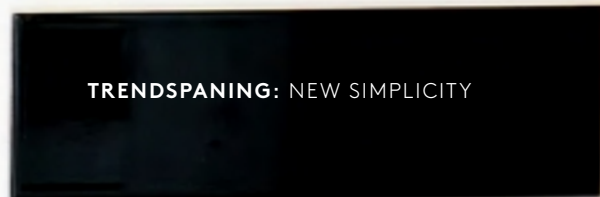

17

18

TRENDSpanning: NEW SIMPLICITY

19

20

21

22

26

24

23

25

28

29

30

27

31

32

33

1. Centro 2. Lettiskt hantverk 3. Skål, Broste 4. Mugg, Mateus 5. Emaljuggar, Falcon 6. Salladsbestick, Sagaform 7-8. Kakelspecialisten 9. Centro 10. Frisyrgelé, Kevin Murphy 11-12. Kakelspecialisten 13. Ärgade kopparburkar, BoConcept 14. Centro 15. Höganäs Keramik 16. O&M shampo och balsam 17. Gjutjärnsskål, Nuance 18-19. Kakelspecialisten 20. Baltisk keramik från Riga 21. Kakelspecialisten 22. Centro 23-24. Kakelspecialisten 25. Skål, Marimekko 26. Emaljaffel, Falcon 27. Träfat, Alessi 28. Fröpåse, Dahl Agenturer 29. Konradssons 30-31. Kakelspecialisten 32. Träkniv, Stefans egen 33. O&M hårstyling

KULINARISK KAKELPRAKT

På restaurangen **Disfrutar** i Barcelona möter det starka och urbana det sköra och jordnära. Med keramikens mångsidighet har man skapat en restaurang med två skilda estetiska uttryck.

Text HEDVIG ANDERSSON Bild ADRIÀ GOULA

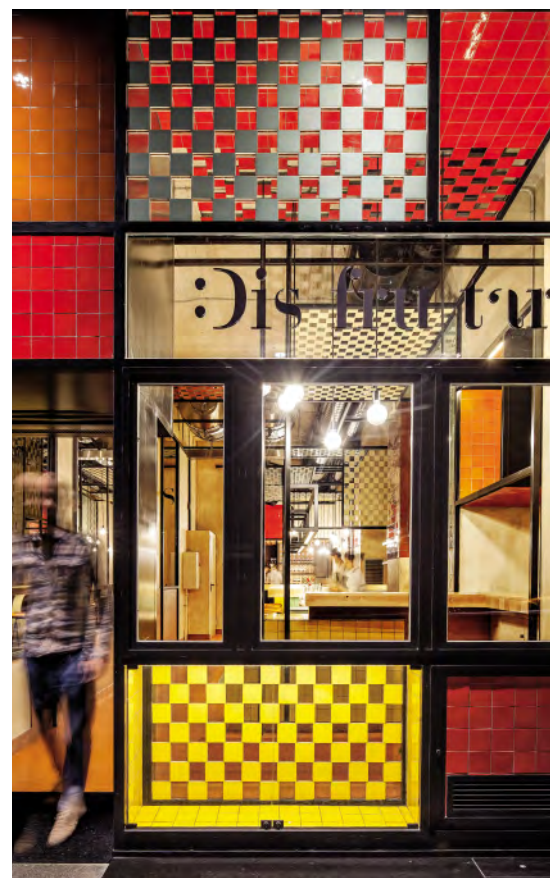

”RESTAURANGEN LIGGER PÅ EN GATA SOM SJUDER AV LIV OCH KERAMIKEN I FASADEN BLIR SOM ETT FILTER MELLAN MATSALARNA OCH FOLKLIVET.”

☺ De färgstarka fälten är inspirerade av Mirós verk.
☺ Fasaden både lockar och skärmar av.

Natali Canas del Pozo, arkitekt på El Equipo Creativo.

PROJEKTFAKTA	
PROJEKT:	Disfrutar
PLATS:	Barcelona
ÅRTAL:	2014
ARKITEKTER:	El Equipo Creativo
ENTREPRENÖR:	Grup Artecó
OMFATTNING:	520 m ²

Keramik är den röda tråden på Barcelona-restaurangen Disfrutar. Namnet betyder njuta och här kan man inte bara njuta av den förstklassiga Medelhavsmaten – bakom restaurangen står tre före detta chefskockar från den världsberömda restaurangen El Bulli – etablissemanget bjuder dessutom på en sällsynt keramisk uppvisning.

– Beställarna ville fänga Medelhavskulturen, havet och människorna. De pratade om kvalitet, historia och fascinationen för naturen i den här delen av världen. Det var den känslan som de ville förmedla i restaurangen, berättar Natali Canas del Pozo, arkitekt på El Equipo Creativo.

Restaurangen ligger i Eixample, ett område känt för sina exklusiva butiker och konstgallerier, och trots dess placering på en av de livligare gatorna sticker den ut i mängden. En fasad klädd i keramiska

plattor i varma toner – rött, orange, gult – pockar på de förbipasserandes uppmärksamhet.

– Restaurangen ligger på en gata som sjuder av liv och keramiken i fasaden blir som ett filter mellan matsalarna och folklivet. Den här färgstarka fasaden har ett urbant och konstnärligt uttryck som vi tycker passar väldigt bra i den här delen av staden, säger Natali Canas del Pozo.

LOKALENS SKIFTANDE utformning var den största utmaningen för arkitekterna. Bakom den smala fasaden finns en trång och avlång lokal, som sedan öppnar upp sig i en stor, ljus och öppen yta för att avslutas i en grönskande innergård.

– Förutsättningarna var väldigt olika för de olika ytorna. Vi löste det genom att dela in lokalen i två separata delar. Den första delen, närmast gatan, har fått ett färgstarkt och mer urbant uttryck.

🕒 Köket är väl synligt, samtidigt som keramiken markerar dess gränser.

Här är det liv och rörelse, en mindre matsal och en vinbar, berättar Natali Canas del Pozo.

Längre in, där den stora matsalen ligger, ville man skapa en lugnare atmosfär.

– Här ville vi ha en mer jordnära känsla, en avslappnad atmosfär, fortsätter hon.

Den stora matsalen och köket har fått ett helt annat uttryck med vita och obehandlade plattor, perforerade i olika mönster. De avgränsar ytorna

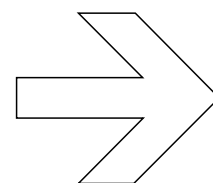
utan att separera dem helt. Keramiken skiljer av köket från matsalen, men låter fortfarande gästerna se när maten tillagas. Färgerna här, som ska skapa ett lugnt och jordnära intryck, är inspirerade av de kryddor som används och är en referens till den omfattande kryddhandel som ägt rum mellan de olika länderna kring Medelhavet.

– Här har vi använt keramik i dess mest oslipade form. Bränd lera i dess naturliga färg som tillåter

"KERAMIKEN SKILJER AV KÖKET FRÅN MATSALEN, MEN LÅTER FORTFARANDE GÄSTERNA SE NÄR MATEN TILLAGAS. FÄRGERNA HÄR, SOM SKA SKAPA ETT LUGNT OCH JORDNÄRA INTRYCK, ÄR INSPIRERADE AV DE KRYDDOR SOM ANVÄNDS OCH ÄR EN REFERENS TILL DEN OMFATTANDE KRYDDHANDEL SOM ÄGT RUM MELLAN DE OLIKA LÄNDERNA KRING MEDELHAVET."

”DET VAR VIKTIGT FÖR OSS ATT ANVÄNDA KERAMIKEN OLIKA PÅ OLIKA STÄLLEN. PÅ VARJE PLATS HAR VI ANVÄNT MATERIALET PÅ ETT NYTT SÄTT, VILKET HAR BIDRAGIT TILL ATT GÖRA VARJE UTRYMME UNIKT.”

KAKELFAKTA
NAMN: Baldosa Vidriada Lisa
STORLEK: 10 x 10 cm, 10 x 20 cm.
FÄRG: Green 28, Green 31, Beige 85, Paja 10, Red 24, Yellow 50.
INKÖPT: Cerámica Ferrés.
NAMN: Palamós och Estartit.
STORLEK: 10 x 10 cm.
FÄRG: Vita och obehandlade.
INKÖPT: Cerámica Ferrés.

gästerna att se köket, säger Natali Canas del Pozo.

I den mindre matsalen har man valt starkare färger. De röda plattorna i fasaden återfinns här och en skogsgrön och en lätt turkos platta får göra dem sällskap.

– I det första rummet har vi använt starka färger på ett konstnärligt sätt. Paneler av enfärgade plattor omger besökaren som en målning av Miró som plockats isär, berättar Natali Canas del Pozo.

Den spanska konstnären Joan Miró har med sina surrealistiska, färgstarka verk utgjort en stor inspiration i gestaltningen av den här delen av restaurangen.

– Vi har framför allt tittat på Mirós stora, keramiska väggdekorationer, som den på flygplatsen här i Barcelona. Vi har velat skapa enkla, enfärgade fält uppbrutna av svarta linjer som är både starka och sköra i sitt uttryck, särpräglade för

regionen men samtidigt universella i sin estetik, säger Natali Canas del Pozo.

Keramiken blev det materiella verktyget för att förverkliga beställarens vision.

– Keramiken är närvarande i alla de olika delarna av restaurangen eftersom den står för de värden som uppdragsgivaren ville kommunicera – det enkla och jordnära och Medelhavsländernas historia och arv, säger Natali Canas del Pozo.

HON MENAR ATT keramikens största styrka är att det går att skapa så många olika uttryck med samma material.

– Det var viktigt för oss att använda keramiken olika på olika ställen. På varje plats har vi använt materialet på ett nytt sätt, vilket har bidragit till att göra varje utrymme unikt, säger Natali Canas del Pozo. ■

**Skapa någon unikt
med Kerapoxy
Design!**

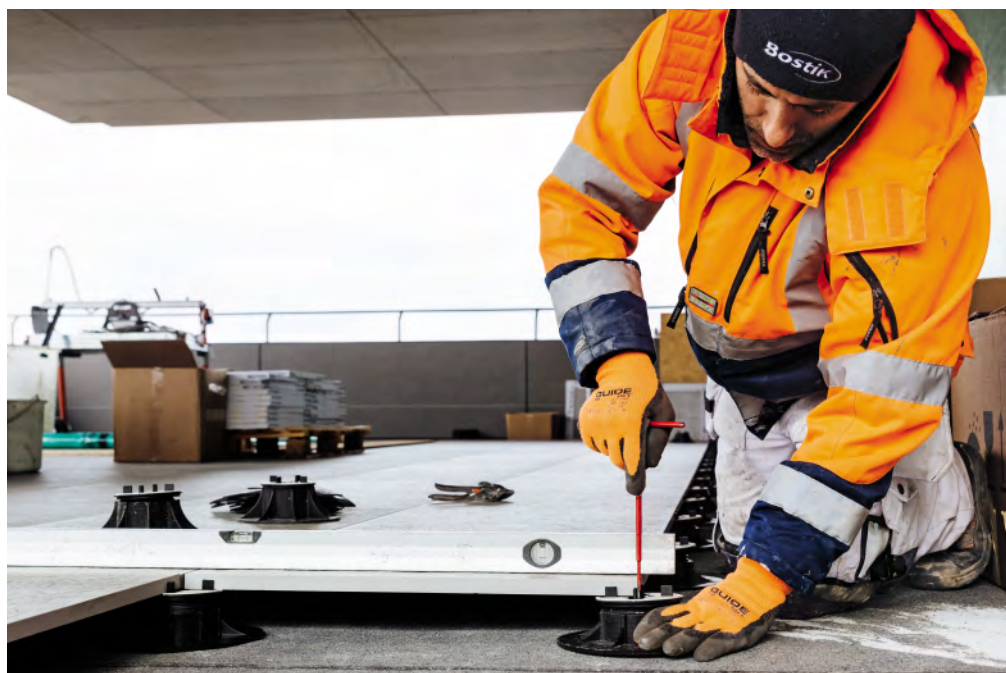
För dig som vill skapa en effektfullare kakel- och klinkermiljö finns epoxyfogen Kerapoxy Design. Fogen finns i 15 olika färger vilka går att blanda med varandra för en obegränsad färgskal. Kerapoxy Design går att blanda med MapeGlitter och du får då en skimrande effekt. Glittret finns både i guld och i silver för att skapa just den känsla du är ute efter. Mapei är världens största producent av lim och fogmassor.

www.mapei.se

 MAPEI®
BYGGPRODUKTER FÖR NORDISKT KLIMAT

Klinker monteras på fötter för en terrass till en kontorsbyggnad i Malmö.

FÖRDELAR MED FÖTTER

- Enkla att lägga och underhålla.
- Mindre känsliga för skador orsakade av väder och vind.
- Kan läggas i alla väder.

KLINKER PÅ FÖTTER

Vi går mot kallare årstider – och med dem kommer frostsador på utomhusklinker. Att höja upp keramiken är en lösning.

Av HEDVIG ANDERSSON Bild PETER WESTRUP

ATT ANVÄNDA KERAMIK utomhus är vanligt i sydligare länder och har nu nått upp till våra breddgrader – något som är både hållbart och vackert. Tyvärr kan utomhuskeramiken drabbas av en del problem i vårt kalla klimat. Frostsador är vanliga när plattorna läggs på betong om fukt når ner till fixet under. Men det finns hopp, att montera klinker en bit ovanför markytan löser många problem, menar Bengt Ahldén på Dahldéns Plattsättning. De har precis avslutat arbetet med en 100 kvadratmeter stor terrass på en industribyggnad i Malmö.

– Terrassen är upphöjd och varje platta vilar på fyra fötter i plast, en i varje hörn. Vill man kunna belasta väldigt tungt sätter man också en extra fot i mitten, berättar Bengt Ahldén.

Fötterna levereras i två delar som man sedan skruvar ihop och anpassar efter vilken höjd man vill ha. Fötterna är utrustade med piggar som

hjälp till att hålla plattorna på plats, men med en minsta storlek på 60 x 60 centimeter och dubbel tjocklek mot standardplattor gör plattornas tyngd det mesta av jobbet. Avsaknaden av fog och lim gör att man kan lägga plattorna i vilken väderlek som helst. Tekniken används i Sverige sedan ungefär två år tillbaka.

– Detta är ganska nytt i Sverige, men vanligt utomlands där man har en starkare tradition av att lägga keramik utomhus, berättar John Bergmark på Kakeldaxgruppen.

PLATTORNA i det här projektet ligger med fem millimeters mellanrum, vilket innebär att regnvatten utan problem rinner ner mellan dem.

– Plattorna ska läggas på ett fast underlag. Tätskikt, och vattenavledningssystem, kan krävas under om det exempelvis är en takterrass.

På stenmjöl, grus och gräs dräneras vattnet ner direkt, säger John Bergmark.

Annars är det bara utförandet som ställer krav.

– Den stora utmaningen är att plattorna är väldigt tunga, annars är det enkelt att både utföra och underhålla, konstaterar Bengt Ahldén.

HAN ÄR VÄLDIGT positiv till att montera utomhusklinker på fötter. Just nu arbetar hans firma med att lägga om terrasser på ett antal platser i Malmö.

– Det är terrasser som gjordes för bara fem-sex år sedan men de har redan fått problem med frostsador och att plattor lossnat. Så blir det inte med den här tekniken, säger han.

Att montera klinker på fötter går lika bra i stora projekt som i privata trädgårdar.

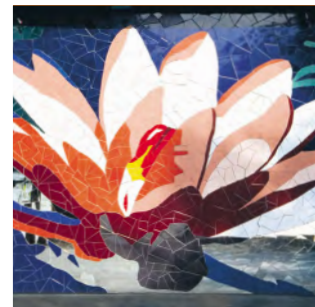
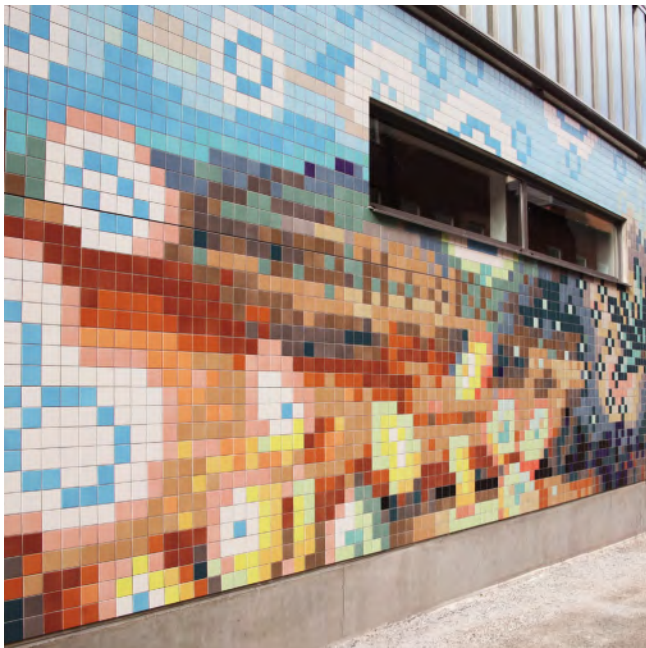
– Det vi konkurrerar med är trädäck, men de har inte alls samma egenskaper. Där blir det lätt vattenskador och färgen och ytan ändras. Keramiken har en helt annan hållbarhet, säger han.

Bengt Ahldén är övertygad om att tekniken kommit för att stanna.

– Med tanke på de vintrar vi har passerat det här sättet att lägga utomhusplattor perfekt, konstaterar han. ■

Än hinner du bli vår vinnare!

STORA KAKELPRISET 2015

bygg
keramik
rådet

Vi söker byggnadsobjekt i Sverige där kakel och klinker använts på ett sätt som väl tillvaratar keramikens egenskaper. Sedan 2001 delas priset på 50 000 kr ut till den som ansvarar för utformning och materialval av objektet.

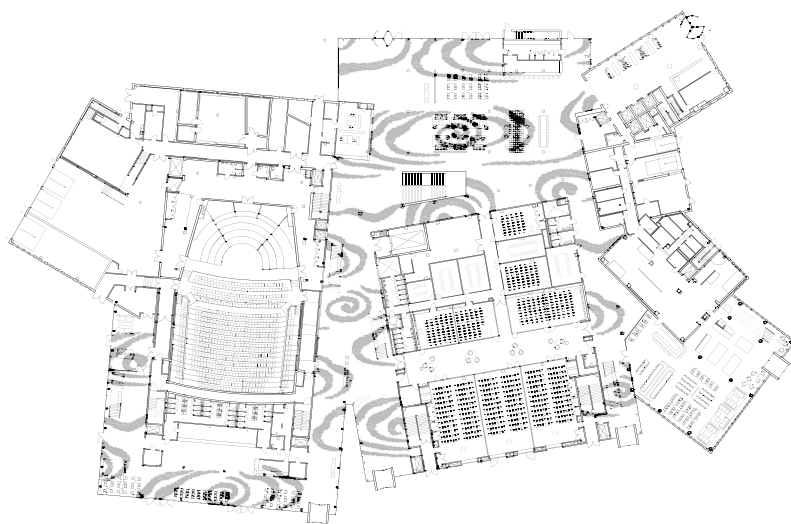
Den 1 oktober ska bidragen vara inlämnade och den 20 november delas priset på ut till en värdig vinnare! Besök vår hemsida och läs mer på www.bkr.se

KERAMIKSTAD I STADEN

En struktur i tre volymer – diskret i exteriören,
spektakulär i interiören. Kongresscentret **Malmö Live**
invigdes i våras och den glaserade keramikfasaden
sätter byggnaden i sitt sammanhang.

Text HEDVIG ANDERSSON Bild ADAM MØRK

📍 Det magnifika konserthuset. Vänster sida: Fasadens färger ska reflektera stadens existerande byggnader.

Malmöns nya mötesplats är en ståtlig struktur i keramik. Intill Neptuniparken reser sig de tre volymerna som utgör konserthus, kongressbyggnad och hotell. Hotellet utgör den högsta av de tre byggnaderna med sina 85 meter. Hela området sträcker sig över 54 000 kvadratmeter. Den keramiska fasaden glänser ikapp i tre kulörer, valda för att matcha och spegla omgivningen och göra det så enkelt som möjligt för de väldiga volymerna att hitta sin plats i staden.

– Vi ville inte göra ett Guggenheim, utan en byggnad med en stark relation till omgivningen. Vi vill att enheterna för en dialog med varandra, säger Kristian Lars Ahlmark, delägare och arkitekt på Schmidt Hammer Lassen som tog hem uppdraget i en tävling.

Att man valde en keramikfasad hade flera skäl.

– Vi ville ha en fasad som fungerar för alla byggnaderna och på så sätt förenar dem. Vi ville inte

att de skulle uppfattas som separata byggnader, trots att de är det, fortsätter han.

Man valde också keramik för dess förmåga att fånga ljuset och låta kulörerna nå sin fulla potential.

– Vi ville leka med det skandinaviska ljuset, som faktiskt är helt unikt. Dessa sommarnätter när det aldrig blir mörkt och hur vattnet reflekteras i den glaserade keramiken. Eftersom det delvis är ett konserthus ville vi också att byggnaden skulle kännas festlig, berättar Kristian Lars Ahlmark.

En stor del av arbetet vid ritbordet handlade om hur man placerar så stora volymer mitt i en stad och får dem att passa in på ett bra sätt – att förändra staden drastiskt men att göra det till det bättre.

– Det är alltid en utmaning att bygga något så här stort som kommer att förändra staden så mycket, konstaterar Kristian Lars Ahlmark.

Man ville att byggnaden utifrån skulle uppfattas som separata volymer, integrerade i staden.

PROJEKTFAKTA	
PROJEKT:	Malmö Live
PLATS:	Malmö
ÅRTAL:	2015
ENTREPRENÖR:	Skanska Sverige
ARKITEKT:	Schmidt Hammer Lassen
OMFATTNING:	54000 m ²

– Från början bröt vi upp helheten i åtta enheter, sedan vinklade vi dem och tryckte ihop dem igen. Vi ville att byggnaden skulle kännas familjär, trots att den är ny. Och att den skulle fullända den här delen av staden genom att knyta ihop den, säger Kristian Lars Ahlmark.

I det spelade fasaden en viktig roll.

– Fasadens färger är färger som redan finns i Malmös övriga arkitektur. Glaseringen gör också att keramiken tar upp färgerna som finns i omgivningen. Vi har använt en ganska transparent men ändå lätt pigmenterad glasering. Det var en lång process att hitta rätt, men jag tycker att vi lyckats, fortsätter han.

För Kristian Lars Ahlmark är beslutet att använda keramik både rationellt och känslomässigt.

– Det bästa med keramiken är att det är ett starkt material med lång livslängd. Den behåller sitt utseende under lång tid och åldras med värdighet. Det är också ett material som man vill stryka handen över, man vill röra keramiken, säger han.

OM MAN VILLE göra ett försiktigt och samspelt avtryck utåt, så skulle interiören snarare vara så spektakulär att den tar andan ur besökaren. Interiören är utvecklad kring idén om en medeltida stad med en blandning av smala ”gator” och stora ”torg” och präglas av gedigna material som

Kristian Lars Ahlmark på Schmidt Hammer Lassen har lett teamet som står bakom Malmö Live.

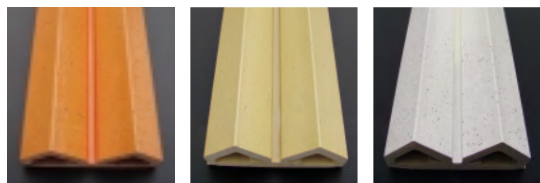
betong och trä. Även här har keramiken fått skapa effekter. De olika fasaderna får ”glida in” i varandra, som lådor som skjuts ihop.

– Där en fasad ”kolliderar” med nästa volym har vi låtit plattorna fortsätta in en bit, så att de är synliga också i interiören, precis som om man skjuter en box en liten bit in i en annan. Det ska kännas som om du fortfarande befinner dig i staden när du gått in i byggnaden. Utifrån sett är det separata volymer, inne känns det som om du går ner för 5th Avenue, säger Kristian Lars Ahlmark.

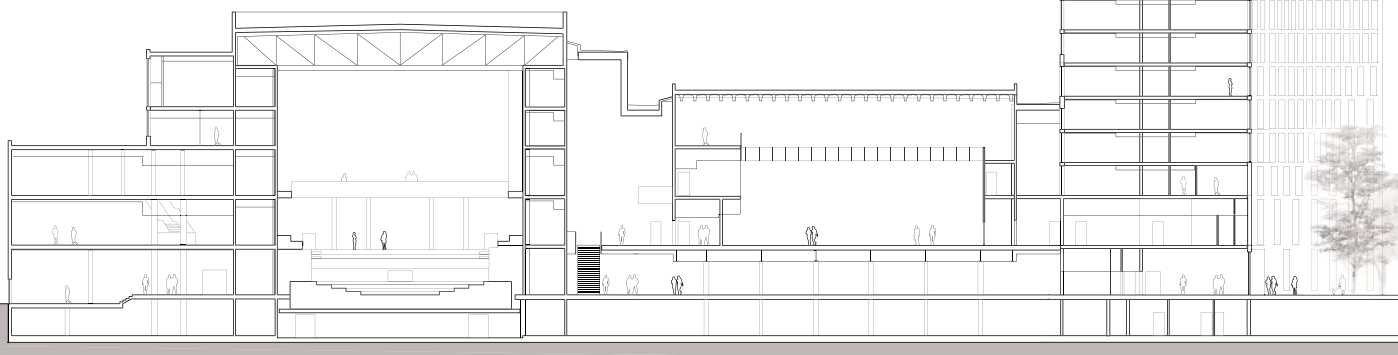
Han är nöjd med resultatet och menar att de lyckats skapa en unik struktur.

– Vi ville göra ett helt unikt konserthus, så som det aldrig gjorts tidigare. Vi ville att byggnaderna skulle bilda en gemensam skyline och inte bli det traditionella, låga konferenscentret med ett högt hotell bredvid som man sett så många gånger förut.

Vi ville skapa en öppen och inbjudande byggnad, inte en stängd plats för finkultur. Vi är väldigt nöjda med projektet, säger Kristian Lars Ahlmark. ■

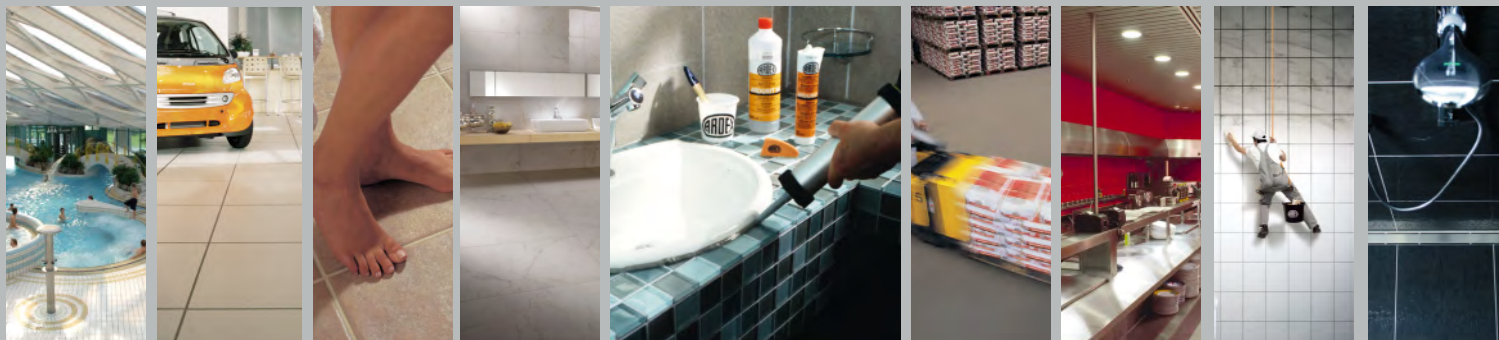

KAKELFAKTA	
NAMN:	Specialbeställda
FÄRG:	Tre kulörer framtagna för projektet
STORLEK:	14 x 100 cm
INKÖPT:	Moeding Keramikfassaden

SÄG JA TILL JOBBET! DU LÖSER DET MED ARDEX.

ARDEX ÄR MYCKET MER ÄN GOLVSPACKEL!

VÅTRUMS
JOBB

VI HAR MÅNGA GODKÄNDA TÄTSYSTEM!

TÄTT FRÅN BÖRJAN!

ARDEX har olika tätsystem utvecklade utifrån badrummens förutsättningar. Oavsett om det gäller träbjälklag, massiva konstruktioner eller källare med tillskjutande fukt. Vi har också tätsystem för pooler/badhus/SPA.

Broschyren hittar du på vår hemsida ardex.se eller ring 08-556 315 62 så kan du beställa direkt.

QR koden går till ARDEX kurssida för hantverkare.

www.ardex.se

ANDALUSISK KAKELPRAKT

Andalusien har en stark keramiktradition. Kakelskyltar finns överallt och är både en statusmarkör och en del av vardagen. Estetiken bär på referenser från många tidsepoker och jordens alla hörn.

Text och bild JOHAN TELL

Kakelkonstnären Alicia Guerrero vandrar runt en av fontänerna i El Parque de Málaga och pekar ut vilka kakelplattor som är hennes nytillverkade och vilka som är gamla. Hon fortsätter vidare till de kaklade bänkarna som bildar en åttkantig ram runt fontänen.

– Ny, gammal, gammal.

På bänkarna finns, förutom snirklande blommönster, rader av naiva bilder: en man med ett gevär, en väderkvarn, en hund och kvinnoporträtt: blommor i barm, åtdragna midjor, sedesamt svartklädda.

– De här, säger Alicia Guerrero och pekar på raden av lantliga motiv, ingår i en gammal tradition som kommer från städerna Toledo och Talavera.

Hur gammalt är kaklet här?

– Det finns ingen dokumentation, men förmodligen från när parken anlades på 1890-talet.

Vi går till den sista av tre renoverade fontäner. Här saknas bilder och kaklet har enbart ett svart mönster på vit botten.

– Den här var helt förstörd. Jag fick försöka återskapa originalet genom att titta på gamla vykort, berättar Alicia Guerrero.

Alicia Guerrero firar i år 20-årsjubileum som kakelkonstnär. Tillsammans med sin medarbetare Natalia Fernández tar hon emot beställningsjobb på allt från enstaka kakelplattor till hela fasader. I den lilla verkstaden i centrala Málaga görs såväl skisserna som det extremt noggranna färgläggandet av kaklet liksom bränningen av de färdiga plattorna i den 980 grader varma ugnen.

Vi fortsätter genom parken som löper parallellt med det nyrenoverade hamnområdet och förbi tjurfäktningsarenan till den lilla restaurangen La Trastienda på Calle Cervantes. Här har Alicia Guerrero

tillverkat skylten som gnisslande vajar i brisen från Medelhavet: en 18 kakelplattors illustration föreställande en bevingad putti som håller en serranoskinka i ena handen och en kniv i den andra.

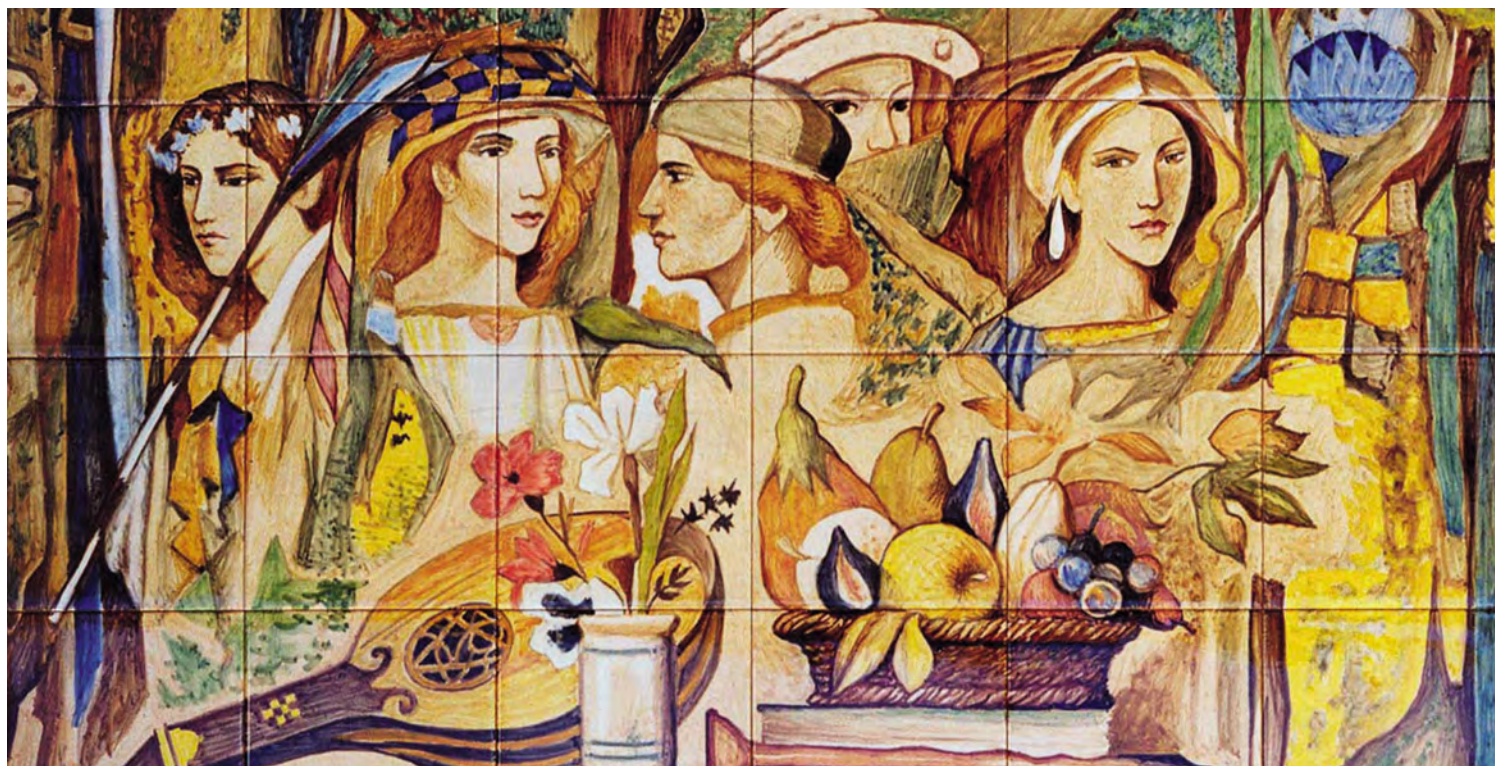
Vi går vidare in mot Gamla stan medan vi pratar kakel. Det är inte svårt att hålla samtalet igång för kakel finns överallt – från dekorativa takpannor över buteljgröna stuprör och balkongers undersidor till skyltar av alla de slag.

Jag övervintrar i en av Andalusiens vita byar, där de kritvita husen radar upp sig som sockerbitar utmed bergen, och där inslaget av kakel är än mer dominerande. Så gott som varje budskap i det offentliga rummet är kaklat. Från enkla gatuskyltar med namn, bård, en liten olivkvist i en dekorfärg till de oerhört påkostade skyltar som förkunnar att det innanför porten finns en advokat, en pappersaffär eller en charcuteria. Att med en målad hundraplattors kakeldekoration berätta för invånarna i ett litet samhälle vad de redan vet, exempelvis att Jamoneria Díaz serverar lufttorkad serranoskinka, är förstas en kvalitetsmarkering. Man signalerar att här finns den bästa skinkan, lagvrängaren eller brevpapperet.

Keramiken är närvarande överallt i Andalusien. Vid varje infart till varje by och mindre stad finns kakelskyltar med en stiliserad bild av orten, några välkomnande ord och – tillagd på senare tid – en liten slogan som "Dalen av sol" eller "I kärlek".

På vissa gator inser man dessutom att de boende inte varit nöjda med den enkla gatuskylten och därför ordnat en egen, mer grandios, som bättre lever upp till deras uppfattning om sin plats i världen. Därför har Calle Peligros, ungefär "farliga gatan", fått en stor kakeldekoration föreställande en man som hänger i en arm i ett olivträd utför ett stup

En målning inspirerad av den spanske konstnären Francisco de Goya till Sammer Gallery i Marbella.

medan en annan man kastar ut ett räddande rep. Avenida Cervantes har fått en halv husgavel dekorerad med ett författarporträtt och Calle Ancha ("breda gatan", inte en Disneyfigur) har fått en stor Jesus släpande på sitt kors.

I ANDALUSIEN samexisterar kakelhistoriens alla stilar och Alicia Guerrero jobbar till största delen på uppdrag. Vill kunden ha en kakeldekoration som påminner om Alhambra, det moriska palatset i Granada 12 mil härifrån, blir det på en botten av jordfärger, dovt gult, brunt, grönt; vill en frisör ha en skylt som han sett i Barcelona blir det jugendgirlinger för hela slanten; ska stilen hämtas från 1600-talets Lissabon blir det stora, realistiska bilder i blått på vit bakgrund och önskas något som påminner om majolikan från 1400-talets Valencia blir det små fantasi-fulla, ofta humoristiska illustrationer i rött, gult, orange, grönt och blått – den majolika som blev så populär i Italien och som senare spreds vidare under namnet fajans.

Kaklade reklamskyltar i klara färger för exempelvis bilar och öl bär ofta drag av brittisk design eftersom kunskapen bakom mekaniseringen av den spanska kakelindustrin kring förra sekelskiftet kom från just England.

Allt är således en enda röra, så som det blir med något som tillverkats, influerats och utvecklats under lång tid. Världens första kända glaserade tegel är daterat till 1200-talet före Kristus.

Vi tar ett glas sött Malagavin på den legendariska tapasbaren El Pimpi bland gamla ektunnor och signerade svartvita foton på filmstjärnor och tjurfäktare. Bakom bartendern sitter Alicia Guerreros vackraste verk där två flamencodansande kvinnor svänger runt bland apelsinträd och

blomsterurnor med klappprande kastanjetter i sina händer. Jag frågar om kakeldekorationer mest används av de som vill visa att deras verksamhet bygger på en lång tradition, att det är ett anrikt företag fyllt av historia?

– Jo, säger hon tvekan. Jag hade velat vara mer modern, men det är kundernas önskemål som styr.

Efter en suck och en klunk vin fortsätter hon.

– Men jag har gjort några dekorationer åt ett nytt, trendigt kafé, säger hon och viftar i en riktning där fiket ligger. Och jag gör en del till Picassomuseet också, fortsätter hon och viftar åt ett annat håll.

Picassokopior?

– Nej, inte kopior. Snarare kakelkonst inspirerad av Picasso. Eller av andra konstnärer som tillfälligt ställs ut där, som Hilma af Klint.

Att Hilma af Klint, den svenska pionjären inom abstrakt konst, inspirerat Alicia Guerrero till ny kakelkonst som säljs på Picassomuseet illustrerar med all önskvärd tydlighet hur kakelkonsten fortsätter att korsbefruktas över alla gränser så som den gjort i över tretusen år. ■

ALICIA GUERRERO

Alicia Guerrero är kakelkonstnär och bor och arbetar i Málaga. Hon står bakom många av stadens keramiska skyltar. Tillsammans med Natalia Fernández gör hon allt från enstaka plattor till hela fasader. Hela tillverkningen äger rum i hennes verkstad, från skiss till färgsättning och bränning av plattorna.

unidrain®
by JAFÖ

HighLine Cassette
Elegant golvväpp
www.unidrain.se

Badrumsdesign utan gränser

Unidrain är ett elegant golvväpp som ger full frihet att designa badrummet utan de tekniska begränsningar som traditionella golvbrunnar har.

Bilden visar en unidrain® HighLine Cassette i en "vågad urban" design med röda fogar.

KAKELDETALJEN

Bild FRANCESCO DI GREGORIO

NYTT PERSPEKTIV PÅ KAKLAT BADRUM

Den svenska arkitekten Karin Matz har tillsammans med Francesco Di Gregorio gjort om ett gammalt stall i Parma, Italien till en rymlig studio-lägenhet. Mitt i den luftiga bostaden har de placerat ett fristående badrum helt täckt i vita kakelplattor. Badrummet är den enda arkitektoniska förändringen i stallbyggnaden vars väggar, fönster och pelare har behållits intakta. Arkitekterna själva beskriver det som att de "vänt ut och in" på strukturen – dusch, handfat och förvaring skapas genom "urgröpningar" i kuben, snarare än att vara något som läggs till ett existerande utrymme.

Bologna och grannstaden **Faenza** i norra Italien har stolta rötter i keramisk tradition. Njut av uråldrig majolika och ett storslaget keramiskt kyrkgolv.

Text MARGITA INGWALL

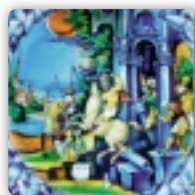
☉ International Ceramic Museum utanför Bologna. ☉ Universitetsstaden Bolognas charmiga stadskärna.

Bara en halvtimme från universitetsstaden Bolognas pulserande stadskärna med sina trånga gränder och piazzor ligger keramikmeckat Faenza.

Redan på 1000-talet kom konsten att tillverka poröst lergods med tennglasyr till Iberiska halvön. Men cirka 500 år senare var det i Faenza som denna lysterkeramik i tennglasyr, ursprungligen från Mallorca och därför kallad majolika, utvecklades. Majolikan kännetecknas av detaljerade illustrationer i starka färger mot vit bakgrund. Ofta illustrerar motiven en historisk eller från berättelser känd händelse.

TILL FAENZA tar du dig enkelt med lokaltåg från Bologna. Börja dagen med ett besök på International Ceramic Museum där keramikens historia presenteras fram till nutid. Sedan blir det kanske läge att vila fötterna, vilket med fördel görs på till exempel Silverio Ristorante, för klassisk italiensk kokkonst, eller Baita, för förstklassiga charkuterier och ost.

☉ Majolikan utvecklades i Faenza på 1500-talet.

Ett av de första golven i keramiskt material designade av en hyllad konstnär, Pietro Andrea da Faenza, lades 1487 i Cappella di San Sebastiano (Cappella di Vaselli) i Basilica di San Petronio i Bologna. Denna världens femtonde största kyrka vid Piazza Maggiore är väl värd ett besök. Missa inte heller altartavlan i Cappella Calzoni i Basilica di San Francesco och gravmonumentet för majolikakonstnären Angelo Minghetti på kyrkogården Certosa di Bologna.

Bologna och städerna runt omkring är alltid spännande destinationer för den kakelintresserade, men särskilt så på hösten då den stora keramikmässan Cersaie lockar entusiaster och proffs från hela världen.

Namnet Bologna går att härleda till 600-talet f Kr när de invaderande goterna kallade platsen Bononia (bra land). Att detta är en ypperligt bra plats att vistas på står utan tvivel även för mer fredliga besökare.

Staden är, förutom sin långa keramiska historia, stolt hemort åt bland annat sportbilen Maserati och lyxglaset Carpiyani. ■

INSPIRERAS AV MAJOLIKA

PATINERADE PLATTOR

Kakelserien **Maiolica** är en romantisk platta med ett slitet utseende och hämtar, som namnet antyder, inspiration från majolikan. Från Kakelspecialisten.

KERAMISKT LAPPTÄCKE

Peronda FS Faenza-N hämtar sitt mönster från majolikans lapptäckinspirerade estetik, om än i dovre toner. Från Kakeldaxgruppen.

DETALJERADE MÖNSTER

Serien **Decor Treviso** har den traditionella majolikans färgskala och mönster och låter dekorationer i gula och blå toner pryda de vita plattorna. Från Lhådös.

EN NY SVAN HAR LANDAT

SVANENMÄRKTA PRODUKTER FRÅN HEY'DI

Läs mer om våra svanenmärkta produkter på www.heydi.se

Hey'di - norsk
företag med hög
kompetens på
produktutveckling.

SVANENMÄRKT AVJÄMNING KAN ÄVEN LEVERERAS MED PUMPBIL!

”Jag blev blixtförälskad – i en annons”

FOTO: JENNIE SMITH

Sara N Bergman är barnboksillustratör samt idéspruta och designer hos inredningsföretaget Love Warriors. Hon har tidigare drivit inredningsbutiken Som Sara och driver sedan 2012 ateljén Atelier 54 på Luntmakargatan i Stockholm.

”JAG TAR DEN”, hörde jag mig själv säga. En lycklig ångest sköljde över mig. Jag hade inte råd. Absolut inte. Jag hade inte tänkt igenom beslutet men jag var förälskad. Blixtförälskad. I en Blocket-annons. Egentligen var det en diskmaskin jag sökte, men så fanns den plötsligt där i sökfältet. Lokalen, mitt i Stockholm, med ingång via en prunkande innergård.

Där ville jag sitta och teckna – det jag brinner för allra mest. Jag längtade efter en plats lite avskild från gågator och insyn.

Det ojämna, skitiga golvet bortsåg jag från. Skicket på de trasiga klinkerplattorna, fulla av oljefläckar efter de tusentals, kanske tiotusentals bilar, som rullat in och ut där för service under de åtskilliga år som lokalen varit en mekanisk verkstad, såg jag förbi. Jag såg förbi hängande sladdar och livsfarliga eluttag. Det var inte det fantastiska läget, inte den prunkande innergården eller ens det välvda tegeltaket som fick mig på fall. Det var kaklet.

ETT VANILJVITT KAKEL sträckte sig upp i brösthöjd utmed alla väggar och tog sig med rundade hörn ända in i fönstersmygarna. Ett kakel som leder tankarna till en lantlig mejeributik, som tagen ur en fransk romantisk film.

Jag hade redan en lokal. En högt älskad sådan i ett 1600-talshus på Österlånggatan i Gamla stan, där

jag drev butik och ateljé, och där ett annat kakel hade släpats (ackompanjerat av min sambos svordomar) hem från Marrakech för att med varsam hand läggas in i det lilla köket. Ett varmt kakel med känsla av rostig plåt fick pryda väggarna och jag älskade det. Trots det var det något alldeles särskilt med det där vaniljvita, slitna och lite skitiga kaklet i annonsen. Det var något äkta och gediget över det och jag kunde inte bläddra förbi.

Jag har nog alltid varit lite av en kakel-fetischist. Under min praktik på gymnasiet, där jag gick estetiskt program med inriktning på konst och form, hade jag turen att hamna hos en keramiker i Ängelholm. Tillammans med henne tillverkade jag eget kakel som fick pryda köket i min första lägenhet i samma stad.

Mina plattor blev skeva och ojämna, medan hennes var perfekta små konstverk.

Vid flytten till Stockholm var det, näst efter familjen, de handgjorda kakelplattorna jag hade svårast att slita mig från.

I min nuvarande ateljé, den med det vaniljvita, slitna och lite skitiga kaklet, har jag lagt in marockanskt kakel på toaletten. Jag skulle egentligen återigen titta efter den där diskmaskinen, men så plötsligt fanns det bara där; 4 kvm svart, beige och vitt marockanskt kakel i ett detaljerat mönster. Jag blev förälskad igen. Blixtförälskad. ■

NÄSTA NUMMER KOMMER I DECEMBER

ONAGAWA STATION – JAPANSK PERFEKTION

EXCENTRISKT I ESSEX – HUSET LÄMNAR INGEN OBERÖRD

ÄSTAD VINGÅRD – KERAMIK I TRÄSKEPNAD

För enklare och säkrare applicering:

Nästa generation PCI plattsättningsprodukter

Arbetet på byggen kännetecknas mer än någonsin av hög tids- och kostnadspress, och uppdragen och kraven varierar mer.

De nya produkterna är allround och möter dagens tuffa utmaningar. Var på den säkra sidan speciellt när det gäller kritiska ytor och dra nytta av fördelarna som ger större flexibilitet och ökad säkerhet i ditt dagliga arbete.

PCI Seccoral® 2K Rapid:

- Tätskikt för in- och utvändigt arbeten, snabbhärdande, flexibelt och spricköverbryggande
- Har testats officiellt för dricksvatten-området (W 347 och W 270)
- Släpper igenom vattenånga och lämpar sig följaktligen för färsk betong
- Uppfyller EN 14891, för tätskikt utvändigt och i simbassänger
- Uppfyller ETAG 022

PCI Flexmörtel® S2:

- Vår starkaste fästmassa någonsin
- Fästmassa med extremt hög draghållfasthet och flexibilitet
- Lämplig för färsk betong och cementgolv
- Mycket låg emission
- Glidfri sättning på vägg och fina egenskaper för golvläggning

PCI Nanofug® Premium:

- En universell flexfog
- Lätt att rengöra tack vare "easy to clean"-effekt samt skyddar mot mögel
- Kulörstabil och med fin ytstruktur och kan fås i 23 olika klara kulörer

A brand of

BASF

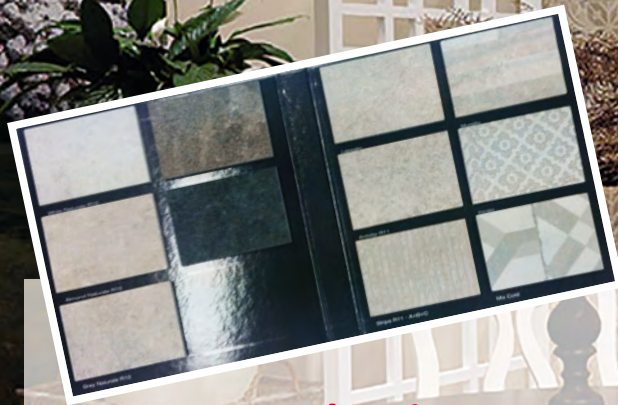
We create chemistry

Kvalitet i kvadrat

interkakel

Etablerat 1973

NYHET! Serie CS

Skapar en stenkänsla med läcker rustik look.

Och ger möjlighet till lekfullhet genom många alternativ i storlek, färg och yta.

Nu har vi provmappar i serierna CS, Florence, GE, Project Book och Newcem. Provmappar finns att beställa av din säljare.

För mer info se www.interkakel.com